

VENDIM
Nr. 2, datë 22.1.2014

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja	kryetar i Gjykatës Kushtetuese		
Sokol Berberi	anëtar i	“	“
Vitore Tusha	anëtare e	“	“
Fatmir Hoxha	anëtar i	“	“
Gani Dizdari	anëtar i	“	“
Altina Xhoxhaj,	anëtare e	“	“

me sekretare Blerina Basha, në datë 19.9.2013 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë dokumentesh çështjen me nr. 19/2 Akti, që u përket palëve:

KËRKUES: Enver Korteshi, Estref Avdillari

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Rovenë Korteshi, Mikel Korteshi, Artur Korteshi, Selvije Korteshi, Mimoza Beqiri (Avdillari), Donika Beqiri (Avdillari), Servete Beqiri (Avdillari), Mit'hat Almanzovall, Fadil Duraku, Zoje Shurdhi, Mustafa Shurdhi, Dylbere Shurdhi, Xhoana Shurdhi, Hava Shurdhi, Artan Binaj, Muhamet Farouk Abdeal, Mohamed Faotuzi, Hekri Elmazi, Shoqëria “Twaik” sh.p.k., këshilli i Qarkut Tiranë, komuna Kashar Tiranë, KKKP Tiranë, Zyra e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme Tiranë

OBJEKTI: Shfuqizimi, si i papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, i vendimit nr. 00-2012-2578 (536), datë 22.11.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

Pezullimi i ekzekutimit të vendimit nr. 00-2012-2578 (536), datë 22.11.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 42, 131/f, 134/1/g dhe 141 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut; ligji nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes, Altina Xhoxhaj, shqyrtoi pretendimet e palëve dhe aktet e paraqitura dhe pasi bisedoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Me vendimin nr. 798, datë 20.10.1994, Komisioni i Kthimit dhe Kompensimit të Pronave (KKKP) Tiranë ka njohur pronar shtetasin Ibrahim Shurdhi, mbi një sipërfaqe truall prej 14.000 m², duke u kthyer trashëgimtarëve të tij (Zoje Shurdhi etj.), në natyrë, sipërfaqen prej 5.000 m² dhe duke vendosur kompensimin për pjesën e mbetur prej 9.000 m². Gjithashtu, me vendimin nr. 55, datë 9.6.1997, KKKP-ja Tiranë ka vendosur t'i kompensojë trashëgimtarët e ish-pronarit Ibrahim Shurdhi për një sipërfaqe prej 4.600 m², brenda sipërfaqes prej 9.000 m².

2. Pas tjetërsimit të pasurisë së mësipërme, në bazë të disa kontratave shitblerjeje dhe dhurimi, pasuria prej 5.000 m² është regjistruar në emër të shtetasve Mit'hat Almanzolavi dhe Fadil Duraku.

3. Këshilli i Rrethit Tiranë, në bazë të ligjit nr. 7501, datë 19.7.1991 “Për tokën”, me aktet e marrjes së tokës në pronësi datë 12.6.1993, dhe datë 15.11.1994, ka pajisur me tokë në pronësi, përkatësisht, shtetasit Estref Avdillari, për sipërfaqen 2.900 m², dhe Enver Korteshi, për sipërfaqen 4.000 m². Një pjesë e kësaj sipërfaqeje toke, prej 2.000 m², i është shitur shtetasve Selvije Rushiti, veprime këto që, gjithashtu, janë pasqyruar në regjistrat e Zyrës Vendore të Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme Tiranë.

4. Me pretendimin se prona në fjalë ndodhej brenda vijës së verdhë të qytetit të Tiranës dhe, si rrjedhim, ka qenë tokë truall e nuk mund të ndahej në bazë të ligjit nr. 7501, datë 19.07.1991 “Për tokën”, shtetasit Mit'hat Almanzolavi dhe Fadil Duraku i janë drejtuar me padi gjykatës, me pretendimin se marrja e tokës në pronësi nga shtetasit Enver Korteshi dhe Estref Avdillari, ka qenë e paligjshme.

5. Shtetasit Enver Korteshi, Estref Avdillari, Selvije Rushiti etj. kanë paraqitur kundërpadi, duke pretenduar pavlefshmërinë e vendimeve të sipërcituara të KKKP-së Tiranë, që kanë disponuar në favor të trashëgimtarëve Ibrahim Shurdhi, për arsye se organi administrativ kishte disponuar mbi një tokë bujqësore të

ndarë në përputhje me ligjin nr. 7501, datë 19.7.1991 “Për tokën” dhe, si rrjedhim, veprimi ishte në kundërshtim me ligjin nr. 7698, datë 15.4.1993 “Për kthimin dhe kompensimin e pronave”. Për këtë arsye, kanë kërkuar edhe konstatimin e pavlefshmërisë së të gjitha veprimeve juridike të mëpasshme (kontratave të shitblerjes dhe dhurimit).

6. Me vendimin nr. 672, datë 27.2.2001, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur rrëzimin e padisë dhe pranimin e kundërpadisë. Ky vendim është ndryshuar me vendimin nr. 987, datë 19.9.2001 të Gjykatës së Apelit Tiranë, e cila e ka kthyer çështjen për rigjykim.

7. Me vendimin nr. 3064, datë 9.7.2002, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur rrëzimin e padisë dhe pranimin e kundërpadisë. Ky vendim është lënë në fuqi me vendimin nr. 1120, datë 29.10.2002 të Gjykatës së Apelit Tiranë, kurse me vendimin nr. 505, datë 4.4.2004, Gjykata e Lartë ka prishur vendimin e Gjykatës së Apelit Tiranë dhe e ka kthyer çështjen për rigjykim në po atë gjykatë.

8. Me vendimin nr. 1199, datë 27.10.2004, Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur pranimin e kërkesëpadisë dhe rrëzimin e kundërpadisë, vendim që është prishur sërish, me vendimin nr. 51, datë 19.1.2006 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, dhe çështja është dërguar për rishqyrtim në po atë gjykatë.

9. Me vendimin nr. 1624, datë 19.12.2007, Gjykata e Apelit Tiranë, në zbatim të detyrave dhe udhëzimeve të lëna nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 3064, datë 9.7.2002 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

10. Me vendimin nr. 00-2012-2578 (536), datë 22.11.2012, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur: *“Ndryshimin e vendimit nr. 1624, datë 19.12.2007 të Gjykatës së Apelit Tiranë dhe të vendimit nr. 3064, datë 9.7.2002 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë. Pranimin e kërkesëpadisë. Anulimin e akteve të marrjes së tokës në pronësi për sipërfaqet 2900 m² të të paditurit kundërpaditës Estref Avdillari, me nr. 315/69, datë 3.12.1999, dhe për sipërfaqen 4000 m² të të paditurit Enver Kurteshi, me nr. 315/72, datë 3.12.1999, që u përket akteve të marrjes së tokës në pronësi të vitit 1994. Deklarimin e pavlefshëm të veprimit juridik të kontratës së shitjes, të bërë ndërmjet të paditurit Enver Kurteshi dhe të paditurës Selvije Rushiti, për sipërfaqen prej 2000 m², me nr. 7301 rep., nr. 2087 kol., datë 8.12.1999, dhe fshirjen nga regjistri i pasurive të paluajtshme të akteve të mësipërme. Rrëzimin e kundërpadisë.”*

11. Në vitin 2012, shtetasja Selvije Rushiti i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) me kërkesë për shfuqizimin e vendimit nr. 00-2012-2578 (536), datë 22.11.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë. Kolegji i Gjykatës Kushtetuese, me vendimin nr. 38, datë 12.3.2013, ka vendosur moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.

II

12. Me kërkesën e datës 9.4.2013, **kërkuesit Enver Korteshi dhe Estref Avdillari** i janë drejtuar Gjykatës Kushtetuese për kundërshtimin e vendimit nr. 00-2012-2578 (536), datë 22.11.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, duke paraqitur këto shkaqe:

12.1 Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vepruar në kundërshtim me kompetencat e tij, të parashikuara në nenet 472 dhe 485 të KPC-së, pasi ka bërë interpretim të ndryshëm të fakteve të interpretuara nga gjykatat e tjera, duke dalë në një konkluzion krejt të kundërt me atë të gjykatës së apelit dhe të shkallës së parë. Në bazë të nenit 485 të KPC-së, ai mund të vendoste prishjen e vendimit të gjykatës së apelit apo ndryshimin e vendimeve të gjykatave më të ulëta, por nuk ka të drejtë që mbi bazën e rivlerësimit të provave të prishë vendimet dhe të rrëzojë kërkesëpadinë.

12.2 Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me dy vendime të mëparshme ka prishur vendimet e gjykatës së apelit dhe e ka kthyer çështjen për rishqyrtim, duke i pranuar në këto gjykime provat dhe faktet ashtu si i kishin pranuar gjykatat më të ulëta dhe duke urdhëruar përsëritjen e hetimit gjyqësor. Në këto vendime ai është shprehur edhe lidhur me vijën e verdhë dhe regjimin juridik të tokës (vendimi nr. 51/2006 i Gjykatës së Lartë). Edhe pse këto detyra janë zbatuar nga gjykata e apelit dhe në përfundim të gjykimit është vendosur pranimi i kundërpadisë, Gjykata e Lartë anashkalon të gjitha argumentet juridike të përdorura nga gjykata e apelit dhe, mbi të gjitha, arsyeton në kundërshtim me vendimin e saj nr. 51/2006.

12.3 Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka shkelur parimin e gjykimit të paanshëm dhe barazisë së armëve në gjykim, pasi në dy vendime të saj, nr. 51/2006 dhe nr. 536/2012, ka marrë pjesë në trupin gjykues, për më tepër si kryesues, gjyqtari B.I. Për më tepër, ky gjyqtar ka vendosur në mënyra të ndryshme në këto vendime.

12.4 Paanshmëria e gjyqtarëve nënkupton edhe se nuk duhet të ketë paragjykime për palët. Kërkuesit, duke qenë “romë”, janë ndjerë inferiorë përpara trupës gjyqësore të Kolegjit Civil, që ka mbajtur një qëndrim

dukshëm të njëanshëm.

13. **Subjektet e interesuara, Fadil Duraku dhe Mustafa Shurdhi**, në parashtrimet e tyre drejtuar Gjykatës Kushtetuese, prapësojnë se:

13.1 Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë nuk ka bërë një interpretim të ndryshëm të fakteve, por mbi të njëjtat fakte të pranuar nga gjykata e apelit ka bërë interpretimin e ligjit. Në gjykatën e apelit është provuar se sipërfaqja e tokës objekt konflikti gjyqësor ka qenë brenda vijave kufizuese të qytetit në momentin që janë dhënë aktet e marrjes së tokës në pronësi, fakt ky i pranuar nga Gjykata e Lartë.

13.2 Fakti që Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me dy vendime të tij e ka kthyer çështjen për rigjykim dhe ka dhënë udhëzime të ndryshme, nuk e bën vendimin e kundërshtuar jokushtetues, pasi vendimet që kthejnë çështjen për rigjykim nuk janë përfundimtare.

13.3 Nuk është i bazuar pretendimi për cenimin e parimit të paanshmërisë, pasi në gjykimin në Gjykatën e Lartë kanë marrë pjesë pesë gjyqtarë, të cilët kanë qenë unanimit me votimin lidhur me zbatimin e ligjit. Fakti që ai ka mbajtur qëndrim të ndryshëm në vendimin e mëparshëm, nuk tregon njëanshmëri.

13.4 Në lidhje me pretendimin se gjykata ka qenë e njëanshme për shkak se kërkuesit janë romë, nuk ka asnjë fakt që të provojë një pretendim të tillë.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

14. Përpara se të shprehet lidhur me thelbin e pretendimeve të ngritura nga kërkuesit, Gjykata Kushtetuese (Gjykata) vëren se vendimi nr. 00-2012-2578 (536), datë 22.11.2012 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë është bërë edhe më parë objekt i shqyrtimit nga kjo Gjykatë, e vënë në lëvizje në bazë të kërkesës së paraqitur nga shtetasja Selvije Rushiti, për të cilën Kolegji i Gjykatës Kushtetuese, me vendimin nr. 38, datë 12.3.2013, ka vendosur moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.

15. Gjykata, në praktikën e saj, ka pranuar rishqyrtimin e kërkesave me të njëjtin objekt kur, brenda afatit 2-vjeçar të parashikuar nga neni 30 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, janë paraqitur shkaqe të reja për antikushtetutshmërinë e vendimmarrjes së gjykatave të juridiksionit të zakonshëm (*shih vendimet nr. 29, datë 21.12.2006; nr. 21, datë 29.4.2010 të Gjykatës Kushtetuese*). Në kërkesën në shqyrtim, kërkuesit kanë ngritur përsëri pretendimin për cenimin e standardit të gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj, por e kanë lidhur atë me faktin se Gjykata e Lartë ka vendosur në kundërshtim me provat dhe faktet e pranuar dhe të vlerësuara nga gjykatat më të ulëta, pretendim i cili nuk ishte ngritur në kërkesën e paraqitur nga shtetasja Selvije Rushiti. Po ashtu, ata kanë paraqitur, si shkak të ri, cenimin e parimit të paanshmërisë në gjykimin e zhvilluar në Gjykatën e Lartë. Në kushtet kur këto pretendime nuk janë ngritur më parë para Gjykatës dhe në lidhje me to nuk është mbajtur një qëndrim përfundimtar, Gjykata vlerëson se vendimi nr. 38, datë 12.3.2013 i kësaj Gjykate, nuk përbën pengesë në aspektin kushtetues për marrjen në shqyrtim të tyre.

A. Lidhur me pretendimin për cenimin e standardit kushtetues të gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj

16. Sipas kërkuesve, Gjykata e Lartë ka cenuar parimin e gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj, pasi ajo ka bërë një interpretim të ndryshëm të fakteve të interpretuara nga gjykatat më të ulëta. Sipas tyre, pas zbatimit të detyrave të lëna nga Gjykata e Lartë, gjykata e apelit, në interpretim të fakteve dhe provave të administruara, ka arritur në konkluzionin se duhej pranuar kundërpadia, por Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në kundërshtim me interpretimin e bërë nga gjykata e apelit dhe duke anashkaluar argumentet juridike të përdorura nga ajo gjykatë, ka arritur në një konkluzion të ndryshëm.

17. Gjykata ka vlerësuar se një nga elementet e procesit të rregullt ligjor, sipas nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së, është dhe shqyrtimi i çështjes nga një “*gjykatë e caktuar me ligj*”. Ky element karakterizohet, në sensin material, nga funksioni i saj gjyqësor, që ka të bëjë me zgjidhjen e çështjeve nga organe të ngarkuara me ligj për të dhënë drejtësi. Përveç këtij kushti, këto organe duhet të shqyrtojnë dhe të vendosin mbi çështje që janë në kompetencë të tyre gjatë një procesi të zhvilluar mbi një procedurë ligjërishit të përcaktuar dhe në pajtim me rendin juridik. E drejta e çdo pale për t’u dëgjuar në seancë përpara një gjykate kompetente dhe të caktuar me ligj, nënkupton që gjykata të ketë juridiksion për të gjykuar çështjen dhe që kompetenca për të vendosur për të t’i jetë njohur nëpërmjet ligjit (*shih vendimet nr. 31, datë 1.12.2005; nr. 7,*

datë 9.3.2009; nr. 22, datë 22.7.2009; nr. 27, datë 24.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese).

18. Në kuptim të funksionit rishikues të Gjykatës së Lartë, i sanksionuar në nenin 141 të Kushtetutës, Gjykata ka vlerësuar se kompetenca e saj për shqyrtimin e çështjeve nuk bazohet mbi të njëjtat dispozita procedurale të cilave u referohen gjykata e shkallës së parë dhe gjykata e apelit. Në të drejtën procedurale civile, kufijtë brenda të cilëve Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë shqyrton çështjet mbi rekursin e ushtruar janë parashikuar në nenet 472 dhe 485 të KPC-së. Sipas nenit 472 të KPC-së, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka në kompetencë të shqyrtojë problemet që kanë të bëjnë me mosrespektimin ose zbatimin e gabuar të ligjit material e procedural, kurse neni 485 i KPC-së i ka dhënë të drejtë Kolegjit Civil apo Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë që, ndër të tjera, të vendosin prishjen e vendimit të gjykatës së apelit dhe të lënë në fuqi vendimin e gjykatës së shkallës së parë, si dhe të ndryshojnë njëkohësisht vendimet e të dy gjykatave më të ulëta (*shih vendimet nr. 31, datë 1.12.2005; nr. 7, datë 9.3.2009; nr. 27, datë 24.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Në jurisprudencën kushtetuese është theksuar se procesi nuk konsiderohet i parregullt, në kuptim të nenit 42 të Kushtetutës, kur Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, mbi të njëjtat prova e fakte të vlerësuara në gjykimet e mëparshme, vendos të prishë vendimet dhe zgjidh vetë çështjen, për shkak të zbatimit të gabuar të ligjit (*shih vendimet nr. 7, datë 9.3.2009; nr. 27, datë 24.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese*). Në ushtrimin e funksionit të saj si gjykatë e ligjit, Gjykata e Lartë mund të vendosë për themelin e çështjes vetëm nëse mosmarrëveshja mund të zgjidhet në bazë të të njëjtave fakte dhe prova të vlerësuara nga gjyqtari i faktit dhe që përbëjnë bazën e vendimit në të cilin është bërë një interpretim i gabuar i ligjit. Kontrolli i saj duhet të fokusohet vetëm në drejtim të ligjshmërisë dhe bazueshmërisë së vendimeve të ankimuara, pra mbi mënyrën e zbatimit të ligjit nga gjykatat më të ulëta. Gjykata e Lartë nuk mund të anashkalojë apo të lërë pa vlerë prova që janë shqyrtuar dhe vlerësuar nga gjykatat e faktit, si dhe nuk mund të pranojë prova të cilat nuk janë administruar në gjykimin në fakt. Gjykata thekson se kusht për dhënien nga Gjykata e Lartë të një vendimi mbi themelin e çështjes, në kuptim të nenit 485 të KPC-së, është që jo vetëm të mos nevojitet administrimi i provave të reja por edhe që provat e administruara të jenë shqyrtuar dhe vlerësuar në mënyrë të mjaftueshme nga gjyqtari i faktit (*shih vendimin nr. 27, datë 24.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

20. Në rastin në shqyrtim, Gjykata vëren se me vendimin nr. 51, datë 12.1.2006, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë e ka kthyer çështjen për rigjykim në gjykatën e apelit, duke përcaktuar detyra për atë gjykatë gjatë rigjykimit të çështjes, më konkretisht lidhur me përcaktimin e regjimit juridik të tokës dhe kuadrin ligjor në të cilin është trajtuar ajo. Në rigjykimin e çështjes, gjykata e apelit, në zbatim të detyrave të lëna nga Gjykata e Lartë, ka arsyetuar se toka objekt konflikti ka qenë tokë bujqësore dhe pra objekt i veprimit të ligjit për tokën dhe, në përfundim të gjykit, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 3064, datë 9.7.2002 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, i cili ka rrëzuar padinë dhe ka pranuar kundërpadinë.

21. Në bazë të rekursit të paraqitur nga subjektet e interesuara, kjo çështje është bërë përsëri objekt gjykimi në Gjykatën e Lartë, e cila përfundimisht, me vendimin nr. 00-2012-2578 (536), datë 22.11.2012 (vendimi i kundërshtuar), ka vendosur ndryshimin e vendimeve gjyqësore dhe pranimin e padisë. Duke qenë se për zgjidhjen e konfliktit gjyqësor ka qenë thelbësor përcaktimi i regjimit juridik të sipërfaqes objekt konflikti gjyqësor, i cili është trajtuar nga njëra anë me vendime të KKKP-së dhe nga ana tjetër me akte të marrjes së tokës në pronësi, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, bazuar në provat e administruara dhe të vlerësuara në gjykim, ka arritur në përfundimin se toka në fjalë është tokë truall dhe në këtë kuptim ajo i nënshtrohet rregullimeve të ligjit për kthimin dhe kompensimin e pronave, dhe jo atyre të ligjit për tokën. Gjykata vlerëson se, në ndryshim nga sa pretendojnë kërkuesit, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka respektuar kufijtë e shqyrtimit të çështjes që i njihen atij, duke e përqendruar vlerësimin e tij në përcaktimin e regjimit juridik të tokës në kohën e hyrjes në fuqi të ligjit nr. 7698, datë 15.4.1993. Ai nuk rezulton të ketë marrë prova të reja apo të ketë bërë një rivlerësim të provave në të kundërt me atë të gjykatave më të ulëta. Kjo gjykatë, duke pranuar të gjitha provat e administruara në gjykimin e faktit dhe pa i ndryshuar ato, i ka analizuar dhe vlerësuar në vështirësi të dispozitave ligjore të zbatueshme, si dhe jurisprudencës së vetë asaj gjykate, duke konkluduar se gjykatat kanë bërë një interpretim të gabuar të ligjit dhe për këto arsye edhe ka shfuqizuar vendimet e gjykatave më të ulëta. Për sa i përket referimit që Gjykata e Lartë bën në vendimin nr. 1, datë 28.3.1995 të KNT-së në rreth, i cili ka konsideruar si të pavlefshme aktet e marrjes së tokës në pronësi në sipërfaqen e gjendur brenda vijës kufizuese të Bashkisë Tiranë, ajo rezulton të jetë, gjithashtu, një provë e administruar në dosjen gjyqësore dhe e vlerësuar më parë nga gjykatat e faktit (*shih vendimin nr. 1199, datë 27.10.2004 të Gjykatës së Apelit Tiranë*).

22. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuësve për cenimin e parimit të gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj, është i pabazuar.

B. Lidhur me pretendimin për cenimin e parimit të gjykimit nga një gjykatë e paanshme

23. Kërkuësit pretendojnë edhe cenimin e parimit të paanshmërisë në gjykim, për shkak se në dy vendime të Gjykatës së Lartë, që i referohen kësaj çështjeje, në trupin gjykues ka marrë pjesë i njëjti gjyqtar B.I., i cili ka qenë në të dy rastet edhe kryesues i Kolegjit Civil. Po ashtu, sipas tyre, duke qenë “romë” ata janë ndjerë inferiorë përpara trupës gjyqësore të Kolegjit Civil, që ka mbajtur ndaj tyre një qëndrim dukshëm të njëanshëm.

24. Gjykata ka theksuar se gjykimi nga një gjykatë e paanshme është një nga elementet e rëndësishme të procesit të rregullt ligjor, i garantuar nga neni 42 i Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ- së. Parimi i paanshmërisë nënkupton mungesën e paragjytimeve nga gjyqtarët për çështjen e shtruar përpara tyre dhe që ata të mos veprojnë në mënyrë të tillë që të ndihmojnë interesat e njëres prej palëve. Një gjykatë duhet të jetë e paanshme jo vetëm formalisht, por edhe në mënyrë të shprehur. E drejta për t’u gjykuar përpara një gjykate kompetente, të pavarur dhe të paanshme, të caktuar me ligj, kërkon që drejtësia jo vetëm duhet të bëhet, por ajo, gjithashtu, duhet të shikohet që bëhet (*shih vendimet nr. 38, datë 15.10.2007; nr. 25, datë 10.6.2011; nr. 25, datë 11.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

25. Gjykata, në jurisprudencë të vazhdueshme, ka theksuar rëndësinë e gjykimit nga një gjykatë e paanshme, me qëllim respektimin e të drejtave të palëve gjatë gjithë procesit. Në kuptim të nenit 42/2 të Kushtetutës, respektimi i këtij parimi duhet të verifikohet duke zbatuar dy teste, testin subjektiv, i cili në thelb kërkon të provuarit e faktit që bindja personale ose interesi i një gjyqtari kanë ndikuar në vendimin e gjykatës dhe, gjithashtu, testin objektiv, i cili kërkon të provuarit nëse gjyqtari ka ofruar garanci të mjaftueshme për të përjashtuar çdo dyshim të arsyeshëm në këtë drejtim. Në kuptim të testit subjektiv, paanshmëria e gjyqtarëve duhet të prezumohet derisa të provohet e kundërta. Për sa i përket testit objektiv, ai nënkupton se veç sjelljes personale të çdo anëtarit të trupit gjykues, duhet të provohet nëse ka fakte bindëse, të cilat vënë në dyshim paanshmërinë. Në këtë kuadër edhe dukja e jashtme mund të ketë një farë rëndësie (*shih vendimet nr. 7, datë 11.3.2008; nr. 11, datë 2.4.2008; nr. 23, datë 4.11.2008; nr. 25, datë 11.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese*).

26. Përjashtimi i këtyre dyshimeve është garanci për besimin që duhet të frymëzojnë gjykatat në një shoqëri demokratike për publikun dhe mbi të gjitha, për palët në procesin gjyqësor (*shih vendimin nr. 11, datë 5.4.2013 të Gjykatës Kushtetuese*). Në demokraci, ligjshmëria e rolit të gjyqtarit varet jo vetëm nga qenia e tij, por dhe nga shfaqja e tij i paanshëm dhe i pavarur, duke qenë roli i tij në mënyrë esenciale pasiv dhe *super partes* (*shih vendimet nr. 7, datë 11.3.2008; nr. 11, datë 2.4.2008; nr. 23, datë 4.11.2008 të Gjykatës Kushtetuese*). Për rrjedhojë, kur vlerësohet nëse në një çështje konkrete ka një arsye të përligjur që rrezikon paanshmërinë e një trupi gjykues, këndvështrimi i atyre që paraqesin këtë pretendim ka rëndësi, por vendimtar mbetet përcaktimi nëse ky dyshim është objektivisht i justifikueshëm (*shih vendimet nr. 10, datë 20.4.2009; nr. 25, datë 10.6.2011; nr. 47, datë 7.11.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

27. Gjykata vlerëson se edhe në rastin në shqyrtim paanshmëria duhet të vlerësohet në aspektin subjektiv dhe në atë objektiv. Për sa i takon paanshmërisë personale (subjektive) të gjyqtarit B.I., pra bindjes së brendshme të këtij gjyqtari për mënyrën e zgjidhjes së çështjes konkrete, nuk rezulton që kërkuësit të kenë paraqitur ndonjë provë për të vërtetuar këtë pretendim, ndaj ajo prezumohet. Për sa i përket paanshmërisë objektive, duhet shqyrtuar nëse dyshimi i ngritur nga kërkuësi është mjaftueshëm i provueshëm dhe ky përfundim varet nga rrethanat e çështjes konkrete. Lidhur me paanshmërinë objektive, Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut ka theksuar se fakti i thjeshtë që gjyqtari ka marrë vendim, në vetvete nuk mjafton për të mbështetur dyshimet rreth paanshmërisë së tij. Ajo që ka rëndësi është qëllimi dhe natyra e veprimeve që kryen ai gjatë procesit gjyqësor. Në të njëjtën mënyrë, njohuritë e detajuara të gjyqtarit mbi çështjen nuk përbëjnë ndonjë shkak për të dyshuar mbi paanshmërinë e tij gjatë marrjes së vendimit në themel (*shih vendimin Gjonboçari kundër Shqipërisë, datë 31 mars 2005*).

28. Gjykata ka theksuar se paragjykimi eventual për paanshmërinë e gjyqtarit mund të ngrihet edhe në hipotezën se gjyqtari është shprehur në një procedim tjetër me një vlerësim që ka të bëjë me përmbajtjen e të njëjtit fakt, në lidhje me të njëjtin subjekt (*shih vendimet nr. 12, datë 13.4.2007; nr. 15, datë 26.3.2012 të Gjykatës Kushtetuese*). Në rastin konkret, Gjykata çmon se duhet shqyrtuar nëse dyshimi i ngritur nga kërkuësit mbi njëanshmërinë e këtij gjyqtari, për shkak të pjesëmarrjes së tij në dy gjykime të zhvilluara në Gjykatën e Lartë, që lidhen me të njëjtën çështje, është i mjaftueshëm për të cenuar në themel drejtësinë e vendimit të marrë në mënyrë unanime nga një koleg gjyqësor i përbërë nga pesë gjyqtarë.

29. Gjykata konstaton se me vendimin nr. 51, datë 12.1.2006, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur kthimin e çështjes për rishqyrtim në gjykatën e apelit, duke përcaktuar edhe disa detyra për atë gjykatë. Në këtë vendim gjyqtari B.I., i cili ka mbajtur qëndrim paralel me shumicën, nuk ka shprehur mendim lidhur me zgjidhjen e kësaj çështjeje, por ka vlerësuar se përcaktimi i natyrës juridike të tokës në konflikt është një çështje që i përket gjykatës së apelit dhe duhet të rezultojë nga përsëritja e shqyrtimit gjyqësor (*shih mendimin paralel të vendimit të Kolegjit Civil*). Në vendimin nr. 00-2012-2578 (536), datë 22.11.2012 (pasi çështja ishte rigjykuar në gjykatën e apelit) gjyqtarët në përbërje të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë kanë vendosur, me unanimitet, se sipërfaqja objekt konflikti, duke qenë tokë truall, duhej të rregullohej nga ligji për kthimin dhe kompensimin e pronave dhe jo nga ligji për tokën dhe, për pasojë, kanë vendosur pranimin e padisë. Ndërsa në gjykimin e parë gjyqtari B.I. është shprehur lidhur me detyrat që duhet të kryente gjykata e apelit gjatë rishqyrtimit të çështjes, në gjykimin e kundërshtuar, Kolegji Civil në të cilin ai ka marrë pjesë, në ushtrim të kompetencave të tij ligjore, e ka zgjidhur çështjen duke u ndalur në vlerësimin e mënyrës së zbatimit dhe të respektimit të ligjit nga gjykatat më të ulëta dhe nuk është shprehur mbi të njëjtat probleme të vëna në diskutim në gjykimin e mëparshëm. Për pasojë, fakti i thjeshtë që ky gjyqtar ka qenë pjesë e Kolegjit Civil, në të dy vendimmarrjet, nuk mjafton për të mbështetur objektivisht dyshimet e kërkuësve, në kushtet kur ai nuk e kishte manifestuar bindjen e tij brenda të njëjtit procedim dhe qëllimi dhe natyra e veprimeve që ka kryer gjatë procesit gjyqësor nuk janë të tilla që të vënë në dyshim paanshmërinë e tij.

30. Kërkuësit pretendojnë, gjithashtu, se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka mbajtur një qëndrim të njëanshëm, për shkak të faktit se ata janë “romë”. Në lidhje me këtë pretendim Gjykata vlerëson se ai është haptazi i pabazuar, pasi kërkuësit nuk kanë paraqitur asnjë provë për ta mbështetur atë.

31. Në përfundim, Gjykata vlerëson se edhe pretendimi i kërkuësve për cenimin e një prej elementeve të së drejtës për një proces të rregullt gjyqësor, që lidhet me besueshmërinë e gjykatës për të qenë objektivisht e paanshme në perceptimin e publikut, është i pabazuar.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të nenit 131, shkronja “f” dhe nenit 134, pika 1, shkronja “g” të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.
Vendosur më datë 25.9.2013

Anëtarë pro: Bashkim Dedja (kryetar), Vitore Tusha, Altina Xhoxhaj, Gani Dizdari, Fatmir Hoxha
Anëtar kundër: Sokol Berberi